

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4To/15/2022
Identifikačné číslo spisu:	9521100424
Dátum vydania rozhodnutia:	05.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:9521100424.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Martiny Zeleňakovej a JUDr. Dušana Krč-Šeberu, v trestnej veci obžalovaného JUDr. Ing. S. D., pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku (zákon č. 140/1961 Zb.) v znení neskorších predpisov, na verejnom zasadnutí konanom dňa 5. novembra 2024, o odvolaniach prokurátora Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a obžalovaného proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, z 20. septembra 2022, sp. zn. 13T/19/2021, takto

rozhodol:

I. Podľa § 321 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku napadnutý rozsudok z r u š u j e v celom rozsahu.

II. Podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku
obžalovaného JUDr. Ing. S. D., nar. XX.XX.XXXX v H., trvale bytom H. I. XX/XX, XXX XX C. K.,
uznáva za vinného, že

v období od 09.06.1997 najmenej do 31.12.2004 v meste Košice a v pobočkách zriadených v mestách Prešov, Tvrdošín a Bratislava prostredníctvom zamestnancov, ako aj obchodných zástupcov na iných miestach v Slovenskej republike, v období od 09.06.1997, ako podpredseda predstavenstva a následne od 16.06.1998, ako predseda predstavenstva spoločnosti EX BROKERS, o.c.p., a.s., IČO: 36 174 220, so sídlom Hlavná 58, 040 01 Košice (predtým pod obchodným menom EX - ORIOR SK Brokers o.c.p., a.s.), vylákal minimálne od 4.820 fyzických osôb (klientov) finančné prostriedky v celkovej výške 257.194.241,- Sk (v prepočte 8.537,284,77 €), a to takým spôsobom, že pod zámienkou investovania, následného zhodnotenia finančných prostriedkov a vyplatenia vysokých výnosov, ktoré u klientov vyvolali klamlivú predstavu a v úmysle zaistiť si prospech na úkor klientov priamym a aktívnym pôsobením na zamestnancov, a obchodných zástupcov spoločnosti, prostredníctvom ktorých uzatvoril minimálne 6.600 zmlúv o kúpe zmenky, zmlúv o správe prostriedkov alebo komisionárskych zmlúv s tým, že svojim klientom sľuboval nereálne zhodnotenie ich finančných prostriedkov a garantoval im vyplatenie výnosov v závislosti od dĺžky splatnosti príslušnej zmenky, a to až so sadzbou do výšky 24,00 %, hoci vedel, že už v čase prijímania týchto finančných prostriedkov - vzhľadom na charakter a spôsob svojich podnikateľských aktivít, vykazovaných hospodárskych výsledkov - sľubované zhodnotenie nebude môcť splniť a prijaté vklady v prevažnej miere použije na vyplácanie splatných istín a úrokov, takto prijaté finančné prostriedky od klientov v podstate žiadnym spôsobom nezhodnocoval a tieto fakticky nepoužil na deklarovanú podnikateľskú činnosť, prípadne boli použité iba minimálne, a to v

rozsahu objektívne nespôsobilom dosiahnuť zisk umožňujúci vyplatenie istiny a sľubovaného výnosu, ale značnú časť starých splatných záväzkov zo zmeniek na úhradu a z nich vyplývajúcu povinnosť vyplácania úrokov uspokojoval z novoprijatých finančných prostriedkov, t. j. z novo vystavených zmeniek na úhradu, pričom už od roku 1999 spoločnosť EX BROKERS, o. c. p., a. s. vykazovala záporné hospodárske výsledky, ktoré sa každým nasledujúcim rokom len zhoršovali, čiže spoločnosť bola nepretržite v predĺžení, pričom túto nepriaznivú hospodársku situáciu spoločnosti navyše pred klientami zámerne zamlčal a na základe jeho rozhodnutia boli i naďalej uzatvárané nové zmluvy s novými klientami, prípadne staré zmluvy s klientami boli prolongované, na základe čoho možno konštatovať, že finančné prostriedky klientov v predmetnom období prijímal vopred s vedomím, že sľubované zhodnotenie bude závislé nie na hospodárskom výsledku z deklarovanej podnikateľskej činnosti, ale na množstve finančných prostriedkov prijatých od ďalších nových osôb (klientov), v dôsledku čoho bol v mesiaci júl 2005 Krajským súdom v Bratislave vyhlásený konkurz na majetok spoločnosti EX BROKERS, o.c.p., a.s., čím uvedeným konaním spôsobil jednotlivým fyzickým osobám (klientom) škodu v celkovej výške 218.587.390,- Sk (v prepočte 7.255.772,09 €),

teda

na škodu cudzieho majetku seba a iného obohatil tým, že uviedol niekoho do omylu, čin spáchal závažnejším spôsobom konania - po dlhší čas a spôsobil tak na cudzom majetku škodu veľkého rozsahu,

čím spáchal

trestný čin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona účinného od 6. augusta 2024 s použitím § 138 písm. b) Trestného zákona účinného od 6. augusta 2024.

Za to mu ukladá:

Podľa § 221 ods. 4 Trestného zákona s použitím § 36 písm. j) Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 3 (troch) rokov.

Podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona mu výkon trestu podmienene o d k l a d á.

Podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona u r č u j e skúšobnú dobu v trvaní 5 (piatich) rokov.

III. Podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie prokurátora Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z a m i e t a .

Odôvodnenie

Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „Špecializovaný trestný súd" alebo „súd prvého stupňa") rozsudkom z 20. septembra 2022, sp. zn. 13T/19/2021 uznal obžalovaného JUDr. Ing. S. D. (ďalej len „obžalovaný") za vinného z trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku (zákon č. 140/1961 Zb.) v znení neskorších predpisov, ktorého sa dopustil na tom skutkovom základe, že

v období od 09.06.1997 najmenej do 31.12.2004 v meste Košice a v pobočkách zriadených v mestách Prešov, Tvrdošín a Bratislava prostredníctvom zamestnancov, ako aj obchodných zástupcov na iných miestach v Slovenskej republike, v období od 09.06.1997, ako podpredseda predstavenstva a následne od 16.06.1998, ako predseda predstavenstva spoločnosti EX BROKERS, o. c. p., a.s., IČO: 36 174 220, so sídlom Hlavná 58, 040 01 Košice (predtým pod obchodným menom EX - ORIOR SK Brokers o. c. p., a.s.), vylákal minimálne od 4.820 fyzických osôb (klientov) finančné prostriedky v celkovej výške 257.194.241,- Sk (v prepočte 8.537,284,77 €), a to takým spôsobom, že pod zámienkou

investovania, následného zhodnotenia finančných prostriedkov a vyplatenia vysokých výnosov, ktoré u klientov vyvolali klamlivú predstavu a v úmysle zaistiť si prospech na úkor klientov priamym a aktívnym pôsobením na zamestnancov, a obchodných zástupcov spoločnosti, prostredníctvom ktorých uzatvoril minimálne 6.600 zmlúv o kúpe zmenky, zmlúv o správe prostriedkov alebo komisionárskych zmlúv s tým, že svojim klientom sľuboval nereálne zhodnotenie ich finančných prostriedkov a garantoval im vyplatenie výnosov v závislosti od dĺžky splatnosti príslušnej zmenky, a to až so sadzbou do výšky 24,00 %, hoci vedel, že už v čase prijímania týchto finančných prostriedkov - vzhľadom na charakter a spôsob svojich podnikateľských aktivít, vykazovaných hospodárskych výsledkov - sľubované zhodnotenie nebude môcť splniť a prijaté vklady v prevažnej miere použije na vyplácanie splatných istín a úrokov, takto prijaté finančné prostriedky od klientov v podstate žiadnym spôsobom nezhodnocoval a tieto fakticky nepoužil na deklarovanú podnikateľskú činnosť, prípadne boli použité iba minimálne, a to v rozsahu objektívne nespôsobilom dosiahnuť zisk umožňujúci vyplatenie istiny a sľubovaného výnosu, ale značnú časť starých splatných záväzkov zo zmeniek na úhradu a z nich vyplývajúcu povinnosť vyplácania úrokov uspokojoval z novoprijatých finančných prostriedkov, t. j. z novo vystavených zmeniek na úhradu, pričom už od roku 1999 spoločnosť EX BROKERS, o. c. p., a. s. vykazovala záporné hospodárske výsledky, ktoré sa každým nasledujúcim rokom len zhoršovali, čiže spoločnosť bola nepretržite v predlžení, pričom túto nepriaznivú hospodársku situáciu spoločnosti navyše pred klientami zámerne zamlčal a na základe jeho rozhodnutia boli i naďalej uzatvárané nové zmluvy s novými klientami, prípadne staré zmluvy s klientami boli prolongované, na základe čoho možno konštatovať, že finančné prostriedky klientov v predmetnom období prijímal vopred s vedomím, že sľubované zhodnotenie bude závislé nie na hospodárskom výsledku z deklarovanej podnikateľskej činnosti, ale na množstve finančných prostriedkov prijatých od ďalších nových osôb (klientov), v dôsledku čoho bol v mesiaci júl 2005 Krajským súdom v Bratislave vyhlásený konkurz na majetok spoločnosti EX BROKERS, o. c. p., a. s., čím uvedeným konaním spôsobil jednotlivým fyzickým osobám (klientom) škodu v celkovej výške 218.587.390,- Sk (v prepočte 7.255.772,09 €).

Špecializovaný trestný súd za tento trestný čin uložil obžalovanému podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku (zákon č. 140/1961 Zb.) v znení neskorších predpisov, s použitím § 40 ods. 1, § 40 ods. 5 písm. c) Trestného zákona trest odňatia slobody v trvaní 36 (tridsaťšesť) mesiacov, na výkon ktorého ho podľa § 39a) ods. 3 Trestného zákona zaradil do prvej nápravnovychovnej skupiny.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podali prokurátor Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) v neprospech obžalovaného, čo do výroku o treste a obžalovaný, čo do výroku o vine a treste odvolania, ktoré osobitnými podaniami, obžalovaný prostredníctvom svojho obhajcu, písomne odôvodnili.

V písomných dôvodoch podaného odvolania obžalovaný v podstate namietal, že chybami konania, ktoré predchádzalo rozsudku, boli porušené ustanovenia Trestného poriadku, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci a právo obhajoby; napadnuté výroky rozsudku vychádzajú z nepreskúmateľných záverov súdu; prvostupňový súd sa nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie vo veci samej a trest uložený súdom prvého stupňa je neprimeraný. V kontexte vyššie uvedených odvolacích dôvodov obžalovaný namietal, že z napadnutého rozsudku nie je zrejmé, o ktoré konkrétne listinné dôkazy a svedecké výpovede opiera prvostupňový súd preukázanie jeho viny a aké skutočnosti nimi majú byť preukazované. Orgány činné v trestnom konaní nezaistili všetky dôkazy, čo objektívne zakladá existenciu dôvodných pochybností o presnosti výsledkov dokazovania, a teda v súlade so zásadou „in dubio pro reo“ musí znamenať príklon v prospech obžalovaného, kde jediným východiskom je jeho oslobodenie spod obžaloby. V súvislosti s nesprávnym hodnotením dôkazov (z hľadiska ich vierohodnosti) namietal právnu kvalifikáciu skutku s odôvodnením, že v konaní nebolo preukázané, že úmyselne uviedol niekoho do omylu s cieľom na škodu cudzieho majetku obohatiť seba alebo iného. Pripustil, že z jeho strany mohlo dôjsť k zanedbaniu povinností pri výkone obchodnej činnosti smerujúcej k zhodnocovaniu vkladov klientov, nakoľko si je vedomý, že jeho obchodné rozhodnutia neboli vždy správne. Zdôraznil, že nikdy sa ku skutku kladenému mu za vinu nepriznal. Preto záver prvostupňového súdu.. „, že obžalovaný sa na svojom výsluchu na HP k trestnej činnosti

priznal, avšak s tým, že sa subjektívne nestotožnil s právnou kvalifikáciou skutku, uvedenou v obžalobe", považuje za nesprávny. Z vykonaného dokazovania, podľa názoru obžalovaného nevyplýva, aby z vkladov klientov majetkovo obohatil seba alebo iné osoby. Práve naopak, vykonané dokazovanie svedčí o tom, že jeho motiváciou bola revitalizácia spoločnosti s cieľom dosiahnuť to, aby spoločnosť fungovala a aby bola dosiahnutá spokojnosť klientov v danej spoločnosti. Zo žiadneho vykonaného dôkazu nevyplýva preukázanie jeho úmyslu uviesť niekoho do omylu. V prospech opačného záveru svedčí celý rad skutočností a to predovšetkým, že neexistovala žiadna reklama na ponúkané finančné produkty pre klientov; klienti boli informovaní o rizikách ponúkaných finančných produktov, ako aj o tom, že existuje aj riziko úplného neúspechu, ako aj to, že ponúkané produkty boli samé osebe (zo svojej povahy ako finančné produkty poskytované nebankovou inštitúciou) produktami rizikovými; ponúkaná výška úrokov bola iba o približne 1 - 2 % vyššia ako priemer úrokov ponúkaných bankami. Záver súdu o preukázaní existencie priameho úmyslu považuje za nesprávny a nepreskúmateľný. Podľa názoru obžalovaného, priamy úmysel nepochybne vyžaduje preukázanie existencie rozumovej zločky, a teda preukázanie toho, že páchatel vedel, že svojím konaním ohrozuje záujem chránený Trestným zákonom. Aj vedomá neobstarlivosť si vyžaduje preukázanie existencie rozumovej zločky. Jedinou formou zavinenia, ktorá si nevyžaduje nepochybne preukázanie existencie rozumovej zločky, je nevedomá neobstarlivosť. Ak teda prvostupňový súd uvádza, že musel vedieť, že svojím konaním ohrozuje záujem chránený trestným zákonom je nepochybne, že v danom prípade nie je nepochybne preukázaná rozumová zločka zavinenia a ide len o nevedomú neobstarlivosť. Rovnako úvahy prvostupňového súdu, že hospodárska činnosť a podnikateľské aktivity spoločnosti nenásvedčovali, že by spoločnosť pod jeho vedením bola schopná tak vysoké úroky z vkladov uhradiť, je záverom pripúšťajúcim dôvodné pochybnosti, čo v súlade so zásadou „in dubio pro reo" nie je možné dať mu na ťarchu. V kontexte uvedeného odvolateľ ďalej namietal nesprávnosť úvah súdu o tzv. „rozhodovacej činnosti obžalovaného". Podotkol, že z výpovedí viacerých svedkov síce vyplýva, že rozhodoval v prevažnej miere autonómne, avšak ide o nepodložené informácie, resp. tendenčné výpovede svedkov s cieľom zbaviť sa zodpovednosti. O opaku svedčia plnomocenstvá udelené Ing. D. a Ing. Z. na zastupovanie v obchodných záležitostiach spoločnosti, resp. výpovede niektorých svedkov (J., X.), že rozhodovaciu právomoc v obchodných a finančných záležitostiach spoločnosti mali okrem neho aj iné osoby. Z uvedeného dôvodu zastáva názor, že tieto dôkazy nie je možné považovať za vierohodné, spoľahlivo preukazujúce skutkový stav.

Ďalej obžalovaný dôvodil, že v posudzovanej veci nedošlo k preukázaniu škody a jej výšky. Zo znaleckého posudku vypracovaného znalcom Ing. T. Z. nie je zrejme, ako došlo k ustáleniu toho, v čom škoda spočíva a rovnako k ustáleniu, kedy škoda vznikla jednotlivým klientom. Podľa názoru obžalovaného, oprávneným subjektom na určenie škody a jej výšky nie je súdny znalec, ale súd, ktorý však žiadne preverenie existencie a výšky škody neuskutočnil, ale iba bez ďalšieho prevzal závery znalca Ing. T. Z.. Napokon, z vykonaného dokazovania je zrejme, že na obchodnú spoločnosť EX BROKERS, a. s. bol v roku 2005 vyhlásený konkurz. Súd však neskúmal, ktorí klienti, v akej výške a či si vôbec prihlásili svoje pohľadávky do predmetného konkurzu. V zmysle príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka má poškodený prevenčnú povinnosť - prihlásiť pohľadávku do konkurzu, a teda aspoň sčasti dosiahnuť uspokojenie náhrady škody. Neprihlásenie pohľadávok poškodených do predmetného konkurzu nemôže byť obžalovanému na ťarchu. V konaní nedošlo ani k prevereniu toho, kedy vznikla škoda jednotlivým klientom, ktorý moment je momentom vzniku škody a ani to, aká časť pohľadávok mala lehotu splatnosti až v tomto období. V kontexte vyššie uvedeného obžalovaný zastáva názor, že mu nie je možné dať v rámci trestného konania na ťarchu škodu spočívajúcu v nevyplatení pohľadávok po lehote splatnosti, ak ich splatnosť nastala až v období, kedy už činnosť predmetnej spoločnosti bola „utlmená", a tak mu bola odňatá možnosť riadne sa podieľať na ich splatení. Prvostupňový súd zároveň nezohľadnil nemajetkový vklad do spoločnosti EX BROKERS, a.s. od spoločnosti ZDROJ Košice, a to nehnuteľnosti v lokalite Nad Jazerom, ktorých hodnota bola pomerná k výške škody. Keďže existencia škody a jej výška nebola bez dôvodných pochybností preukázaná, obžalovaný zastáva názor, že ho nemožno uznať vinným v zmysle kvalifikovanej skutkovej podstaty podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona (zákon č. 140/1961 Zb.) v znení neskorších predpisov. V nadväznosti na uvedené s poukazom na tzv. „nejednoznačnosť záverov a neupotrebitelnosť znaleckých posudkov" namietal nesprávnosť znaleckého dokazovania - v kontexte prijatých záverov znaleckých posudkov č. 6/2004 a č. 10/2008, vypracovanými znalcom Ing. T. Z., z odboru ekonomika a podnikanie, odvetvie účtovníctvo

a peňažníctvo. Podľa jeho názoru došlo „k zmareniu vypracovania iného znaleckého posudku“ k uvedeným znaleckým posudkom. Vo vzťahu k námietke, že prvostupňový súd sa nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie vo veci samej obžalovaný ďalej namietal, že v trestnom konaní nebolo ustálené časové obdobie, počas ktorého by mal spáchať skutok, značná časť listinných dôkazov na podporu obžaloby nebola na hlavnom pojednávaní vykonaná v súlade s Trestným poriadkom. Z viacerých zápisníc o výsluchu svedka, vyplýva čo do obsahu výpovede, že tieto iba nadväzujú na ich skoršie svedecké výpovede z času pred vznesením obvinenia, pričom tieto skoršie výpovede pred vznesením obvinenia nie sú v týchto zápisniciach už obsiahnuté. V takýchto zápisniciach o výsluchoch svedkov absentuje kontext tvorený skoršou výpoveďou svedka z času pred vznesením obvinenia, keďže neobsahujú úplné svedecké informácie, ich výpovedná hodnota je relatívna. Preto v súlade so zásadou „in dubio pro reo“ tieto výpovede svedkov nie je možné vykladať v jeho neprospech.

V súvislosti s výrokom o treste obžalovaný namietal neprimeranosť uloženého trestu. Vyslovil názor, že súd prvého stupňa pri ukladaní trestu nesprávnym spôsobom určil pomer priťažujúcich a poľahčujúcich okolností, a to konkrétne pri určovaní výšky trestu pričítal v jeho neprospech dvakrát tú istú skutočnosť, ktorou je výška spôsobenej škody. Podľa názoru obžalovaného, prvostupňový súd mal dospieť k záveru, že pomer poľahčujúcich a priťažujúcich okolností je 1:1. Uvedený vyrovnaný pomer priťažujúcich a poľahčujúcich okolností by sa mal prejavovať na výške uloženého trestu v jeho prospech. S ohľadom na všetky okolnosti prípadu, ak by aj bol uznaný vinným, na dosiahnutie účelu trestu, podľa jeho názoru, postačuje uloženie podmieneného trestu odňatia slobody, a to vzhľadom na dĺžku trestného konania v súlade s ustanovením § 40 ods. 1, ods. 5 písm. c) Trestného zákona, ako aj § 58 a nasl. Trestného zákona.

Na podklade vyššie uvedeného obžalovaný navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 321 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c), písm. d), písm. e) Trestného poriadku napadnutý rozsudok v celom rozsahu zrušil a aby podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sám vo veci rozhodol o oslobodení obžalovaného spod obžaloby, alebo alternatívne, aby v prípade uznania viny mu bol uložený maximálne podmienený trest odňatia slobody.

Dôvody odvolania obžalovaný následne doplnil podaním zo 4. novembra 2024 spísaného jeho obhajcom s poukazom na novelu Trestného zákona zákonom č. 40/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorá v jeho prospech zmenila skutkovú podstatu trestného činu, ktorý sa mu kladie za vinu.

Prokurátor v písomnom zdôvodnení odvolania po rekapitulácii výrokovej časti napadnutého rozsudku namietal, že trest uložený obžalovanému považuje za neprimerane nízky. S ohľadom na všetky okolnosti prípadu (t. j. všetky skutočnosti, ktoré majú vplyv na posúdenie povahy, charakteru a závažnosti trestného činu, vrátane možnosti nápravy páchatľa), ako aj na osobu obžalovaného, súd prvého stupňa v danom prípade u obžalovaného nemal dôvod na aplikáciu ustanovenia § 40 Trestného zákona, teda ustanovenia upravujúceho mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody. Podľa názoru prokurátora, na postup prvostupňového súdu, uložiť obžalovanému trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby, neboli splnené zákonné podmienky. V tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že neprimeraná dĺžka trestného konania bola spôsobená nielen rozsiahlosťou a náročnosťou trestnej veci, ale najmä účelovým a obštrukčným konaním obžalovaného vo finálnej fáze prípravného konania, smerujúcim k zámernému predlžovaniu trestného konania (prerušenie trestného stíhania v roku 2009). V kontexte vyššie uvedeného prokurátor považuje za spravodlivý a zákonný trest nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov, resp. 8 rokov. V podstate na základe vyššie uvedených dôvodov navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil podľa § 321 ods. 1 písm. d), písm. e) Trestného poriadku napadnutý rozsudok prvostupňového súdu a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sám vo veci rozhodol.

Prokurátor na verejnom zasadnutí najvyššieho súdu navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnutý rozsudok podľa § 321 ods. 1 písm. d) a písm. e) Trestného poriadku vo výroku o treste a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku, aby sám vo veci rozhodol v zmysle podaného

odvolania.

Obhajca obžalovaného na verejnom zasadnutí najvyššieho súdu navrhol, aby najvyšší súd rozhodol v súlade s petitom uvedenom v jeho odvolaní.

Na základe podaných odvolaní postupoval Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) v intenciách ustanovenia § 317 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého ak odvolací súd nezamietne odvolanie podľa § 316 ods. 1, alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo, pričom na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, a dospel k záveru, že odvolanie prokurátora nie je dôvodné, avšak odvolanie obžalovaného je čiastočne dôvodné, a to predovšetkým s ohľadom na zmenu Trestného zákona.

Najvyšší súd v prvom rade poznamenáva, že špecializovaný trestný súd v rámci procesného postupu rešpektoval a dodržal základné zásady trestného konania uvedené v ustanovení § 2 Trestného poriadku, a to najmä zásady zákonného procesu (§ 2 ods. 7 Trestného poriadku), práva na obhajobu (§ 2 ods. 9 Trestného poriadku), náležitého zistenia skutkového stavu veci (§ 2 ods. 10 Trestného poriadku), voľného hodnotenia dôkazov (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku), ako aj zásadu rovnosti strán (kontradiktórnosti) tak, ako je táto obsiahnutá v § 2 ods. 14 Trestného poriadku. Odvolací súd konštatuje, že súd prvého stupňa dospel k vyhlásenému rozsudku po bezchybnom procesnom postupe a v súlade so všetkými procesnými ustanoveniami, ktoré tento proces upravujú. Konanie, ktoré predchádzalo napadnutému rozsudku netrpí chybami, pre ktoré by bolo bez ďalšieho potrebné zrušenie napadnutého rozsudku a jeho vrátenie súdu prvého stupňa.

Vo vzťahu ku skutkovým zisteniam tvoriacich podstatu súdeného trestného činu treba úvodom uviesť, že napadnutý rozsudok je výsledkom konania, v ktorom sa postupovalo podľa Trestného poriadku a v ktorom nedošlo k žiadnym podstatným chybám, ktoré by mohli mať vplyv na objasnenie skutkového stavu veci, pokiaľ ide o zistenie, že predmetný skutok sa stal spôsobom popísaným vo výroku napadnutého rozsudku, že ho spáchal obžalovaný JUDr. Ing. S. D. a že z jeho konania nastali tam uvedené následky.

Po splnení prieskumnej povinnosti odvolací súd zistil, že špecializovaný trestný súd kontradiktórnym spôsobom vykonal všetky potrebné dôkazy v rozsahu nevyhnutnom na objasnenie skutkového stavu veci a tieto správne vyhodnotil jednotlivo i v ich súhrne tak, ako mu ukladá ustanovenie § 2 ods. 12 Trestného poriadku a dospel ku správnym skutkovým zisteniam i právnym záverom. Svoje skutkové zistenia správne oprel čiastočne o výpoveď obžalovaného, o výpovede svedkov (členov riadiacich orgánov a administratívneho aparátu spoločnosti, výpovede svedkov - klientov spoločnosti EX BROKERS, o. c. p., a. s., (predtým pod obchodným menom EX - ORIOR SK Brokers o. c. p.), a to konkrétne (okrem iných) Ing. A. D., Ing. F. C., Ing. C. C., C. X., Ing. A. F., O. S., E. L., K. Z., Ing. I. H., Q. E., O. A., Ing. A. D., Ing. S. D., Ing. S. Z., O. P., W. J., J. U.... atď.), ako aj o listinné dôkazy, a to znalecké posudky č. 6/2004, č. 10/2008 znalca Ing. T. Z., vypracované v predmetnej trestnej veci a napokon oboznámením relevantných listinných dôkazov, ktoré sú obsahom spisu a na ktoré v napadnutom rozsudku podrobne poukázal. Tieto v súlade s ustanovením § 168 ods. 1 Trestného poriadku prvostupňový súd podrobne a vecne správne odôvodnil v napadnutom rozsudku a pritom presvedčivo vysvetlil, o ktoré skutočnosti oprel svoje závery o uznaní obžalovaného JUDr. Ing. S. D. za vinného pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku (zákon č. 140/1961 Zb.) v znení neskorších predpisov. Jeho rozhodnutie je založené na starostlivom vyhodnotení celého rozsahom primeraného dokazovania, a to spôsobom, ako prikazuje ustanovenie § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Úvahy a závery súdu prvého stupňa sú založené na zásadách logického uvažovania, sú vecne správne a odvolací súd sa s nimi stotožnil.

K argumentácii obsiahnutej v odvolaní obžalovaného odvolací súd prioritne uvádza, že sa zaoberal všetkými podstatnými námietkami odvolateľa, pričom zohľadnil aj judikatúru, podľa ktorej je súčasťou

práva na spravodlivý proces aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. To však neznamená, že na každý argument odvolateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Právo na spravodlivý proces nevyžaduje, aby súd vo svojom rozhodnutí reagoval na všetky argumenty prednesené v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na také, ktoré sú z hľadiska výsledku súdneho konania považované za rozhodujúce (napr. R 68/2008-I, rozsudok ESĽP z 9. decembra 1994 vo veci Ruiz Torija proti Španielskemu kráľovstvu).

Pokiaľ ide o odvolanie obžalovaného, toto smeruje najmä do odlišného hodnotenia dôkazov oproti ich vyhodnoteniu špecializovaným trestným súdom. V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku, v ktorom prvostupňový súd správne vyhodnotil dôkazy jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti a svoj záver o uznaní viny obžalovaného dostatočne odôvodnil. Najvyšší súd sa so zisteniami a závermi špecializovaného trestného súdu stotožnil, preto v uvedených smeroch v celom rozsahu odkazuje na písomné odôvodnenie napadnutého rozsudku, pričom hodnotenie jednotlivých dôkazov by bolo len opakovaním jeho záverov. Špecializovaný trestný súd správne a náležite zistil skutkový stav veci, správne právne posúdil predmetný skutok a konzekventne sa vysporiadal i s obhajobnými tvrdeniami obžalovaného.

Pokiaľ ide o namietaný záver súdu o vine, najvyšší súd konštatuje, že obžalovanému sa klade za vinu spáchanie trestného činu podvodu, pričom mal spôsobiť na cudzom majetku škodu veľkého rozsahu. Objektívna stránka skutkovej podstaty trestného činu podvodu vyžaduje okrem obohatenia (konanie) seba alebo iného na škodu cudzieho majetku a spôsobenia škody na cudzom majetku (následok), aj uvedenie (konanie) iného do omylu alebo využitie niečieho omylu (konanie). Obžalovaný tvrdí, že nikoho neuviedol do omylu, najvyšší súd k tomu uvádza, že páchatel' uvedie niekoho do omylu tak, že v rozpore s realitou prestiera existenciu určitých rozhodných skutočností, čím vytvára rozpor medzi predstavou osoby o realite a realitou samou. Uvedenie do omylu môže mať aj podobu ľsti (konanie páchatel'a v sebe zahŕňa určitú mieru rafinovanosti) alebo „obyčajného" poskytnutia nepravdivej informácie. Páchatel' využije niečí omyl vtedy, ak dotknutá osoba sa mýli ohľadom rozhodných skutočností, páchatel' tento jej omyl zistí a následne ho využije k obohateniu seba alebo iného a tak spôsobí škody na cudzom majetku.

Z výsledkov dokazovania je zrejmé, že obžalovaný JUDr. Ing. S. D. konal tak, že dotknutým osobám (cca 4 820 fyzickým osobám, s ktorými bolo uzatvorených minimálne 6.600 zmlúv o zmenke, o správe prostriedkov alebo komisionárskych zmlúv) uvádzal nepravdivé informácie alebo zatajil skutočnosti - pod zámienkou investovania, sľuboval nereálne zhodnotenie ich finančných prostriedkov s garanciou vyplatenia výnosov v závislosti od dĺžky splatnosti príslušnej zmenky, a to až so sadzbou do výšky 24 %.

Obžalovaný už od začiatku založenia nebankovej spoločnosti konal s vedomím, že založil spoločnosť, ktorá bude fungovať na princípoch tzv. pyramídovej hry, resp. využitím Ponziho schémy ako druhu podvodnej investorskej operácie, pri ktorej výnosy nie sú vytvárané skutočnými finančnými operáciami, ale sú vyplácané z vkladov neskorších investorov. Obžalovanému muselo byť zrejmé, že schéma v budúcnosti skôr alebo neskôr skrachuje, keď nebudú pribúdať noví investori. Základné imanie činilo 5 miliónov Sk, ktoré finančné prostriedky ale nikdy neboli zložené.

Nemožno súhlasiť s námietkou obžalovaného ohľadom absencie zákonného znaku subjektívnej stránky skutkovej podstaty predmetného trestného činu. Obžalovaný tvrdí, že dokazovaním nebol preukázaný jeho úmysel podvodným konaním obohatiť seba alebo iného a spôsobiť tak na cudzom majetku škodu, a teda z jeho strany mohlo dôjsť iba k zanedbaniu povinností pri výkone obchodnej činnosti smerujúcej k zhodnocovaniu vkladov klientov.

Minimálne nepriamy úmysel obžalovaného je zrejmý nielen zo samotného faktu, že spoločnosť fungovala na princípe pyramídovej hry, ktorá je vo svojej podstate založená na princípe vylákať od „klientov" čo možno najviac finančných prostriedkov s prísľubom zaujímavého zisku s vedomím, že časť z nich bude možné uspokojiť vyplatením istiny a sľubovaného úroku (čím sa zároveň aj zvyšuje jej dôveryhodnosť), ale aj s vedomím a uzročením, že ďalší vkladatelia finančných prostriedkov nielenže už nebudú môcť

byť uspokojení vyplatením úroku - zisku, ale ani len vyplatením - vrátením vloženej istiny. Úmysel obžalovaného je ale zrejmý aj z iného jeho konania: celý rad svedkov potvrdil, že konal prevažne autonómne. Obžalovaný sa obhajuje, že o opaku svedčia plnomocenstvá pre Ing. A. D. a Ing. S. Z. na zastupovanie v obchodných záležitostiach, resp. výpovede svedkov Ing. V. J. a C. X., že právomoci v obchodných a finančných záležitostiach mali aj iné osoby. To ale nevyvracia vierohodnosť výpovedí svedkov potvrdzujúcich, že obžalovaný rozhodoval o všetkých zásadných krokoch spoločnosti autonómne. Pochopiteľne pri tak rozsiahlej agende a fungovaní viacerých pobočiek je zrejmé, že o rôznych dielčích otázkach fungovania spoločnosti bolo potrebné, aby rozhodnutia takpovediac na dennej báze, vykonávali aj iné osoby, napr. riaditelia pobočiek alebo aj obchodní zástupcovia. Dokazovaním bolo tiež preukázané, že informácie o stave spoločnosti a viaceré svoje kroky obžalovaný v istom období zatajoval. Pri jednaní s Ing. W. K., W. J., ktorí mali urobiť pre obžalovaného analýzu možnosti investovania, podľa ich vyjadrení konal bez snahy dohodnúť sa, z jednania opakovane odišiel a už sa nevrátil, neposkytol im potrebné podklady. Ubezpečovanie zamestnancov a klientov, že má záujem na riadnom fungovaní spoločností, resp. ich revitalizácii, nezodpovedali reálnemu stavu. Obžalovaný bol nepochybne osobou, ktorá bola najlepšie znalá stavu a spôsobu fungovania spoločnosti.

Viacerí svedkovia (H. O., J. U., K. Z., D. A., Ing. V. J., A. Q.) potvrdili, že existovala listina o tom, že finančné vklady občanov sú kryté bankovým garančným fondom, čo však nebola pravda, a teda že aj v prípade krachu o ne neprídu. Listinu mali mať na pobočkách a mali ju záujemcom prezentovať. Podľa výpovedí svedkýň D. A., Ing. S. A. obžalovaný od určitej doby prestal komunikovať.

Zo záverov znaleckého dokazovania vyplýva, že spoločnosť EX BROKERS, o. c. p., a. s. mala najneskôr v roku 2001 komplexné údaje pre zistenie, že je v zlej ekonomickej situácii a že bude môcť vyplácať klientov iba z nových vkladov. Treba zdôrazniť, že v priebehu trestného konania nevyšli najavo žiadne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné spochybniť závery znaleckého posudku Ing. T. Z.. Tento znalecký posudok je zákonným a procesne použiteľným dôkazom.

Argumentácia odvolateľa, že aj banky v tom čase poskytovali len o niečo nižšie úroky neobstoja. Sľubovaný úrok z vkladov (až do výšky 24 percent) bol vyšší, ako v tom čase poskytovali banky a teda obžalovaný si musel byť vedomý, že výška úrokov, ktoré spoločnosť sľubovala bola natoľko atraktívna, že občania neváhali jej zveriť svoje úspory finančných prostriedkov, a to aj v značne vysokých čiastkach (úroky poskytované bankami činili v roku 1997 cca 12 %, v roku 1998 cca 14 %, v roku 1999 cca 13,5 %, v roku 2000 cca 11 %, v roku 2001 cca 6,5 %, v roku 2002 cca 6 %, v roku 2003 cca 5 % a v roku 2004 cca 4,5 %).

Ani odvolacia námietka obžalovaného, že aj niektorí samotní zamestnanci „investovali“ vlastné finančné prostriedky nevyvracia, že sa jednalo o podvod. Uverili príslubu zisku tak, ako mnohí iní. Schéma tzv. pyramidovej hry totiž predpokladá, že jej prevádzkovateľ budí dojem normálneho podnikania.

Obžalovaný tak konal minimálne v nepriamom úmysle v zmysle ustanovenia § 15 písm. b) Trestného zákona. Vzhľadom na jeho vedomostnú, intelektuálnu stránku, ako aj vôľovú zložku si musel byť vedomý toho, že svojím konaním môže porušiť resp. ohroziť Trestným zákonom chránený záujem na ochrane majetku iných a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozumený.

Pokiaľ ide o ustálenie výšky spôsobenej škody, v tomto smere najvyšší súd nezistil žiadne pochybenie, keď výška škody bola ustálená na základe „Sumárneho zoznamu klientov“ (príloha č. 3), z ktorého je zrejmé, aké sumy jednotliví klienti vložili, ktorým bola istina s úrokom vyplatená a v akej výške. Metodika výpočtu výšky škody podľa uplatnených nárokov poškodených po odkontrolovaní zmieniek a zmlúv, je principiálne správna a zodpovedá výške skutočne sumárne spôsobenej škody. Nie je možné sa stotožniť s obhajobnou argumentáciou obžalovaného, že takto vykonaný výpočet a jeho kontrola je nepreskúmateľná. U každého klienta bola zistená reálna škoda podľa výšky vložených finančných prostriedkov, ktoré im neboli vrátené, resp. po odpočítaní resp. nezapočítaní finančných prostriedkov tých klientov, ktorým boli vrátené. Takýto výpočet škody bol vykonaný na základe zadokumentovaných listinných dôkazov a je spätne preskúmateľný. Nezodpovedá skutočnosti, že na hlavnom pojednávaní

neboli vykonané dôkazy preukazujúce výšku škody. Výška vypočítanej škody (ktorá determinuje právnu kvalifikáciu podľa ods. 5 § 250 Trestného zákona, resp. podľa § 221 ods. 4 Trestného zákona podľa novelizovaného Trestného zákona, ktorý je pre obžalovaného priaznivejší), nepochybne mnohonásobne prevyšuje čiastku predstavujúcu škodu veľkého rozsahu podľa § 125 ods. 1 Trestného zákona (ktorou je suma prevyšujúca 650 000,- Eur).

Neobstojí ani námietka obžalovaného založená na tvrdení neúplnosti dôkazov. Je síce pravdou, že prehliadka iných priestorov bola prerušená (policajt vykonávajúci prehliadku uviedol do protokolu jej prerušenie), avšak sa ukázalo, že v prehliadku nebude potrebné vykonávať ďalej, nakoľko všetky dokumenty pri nej zaistené postačovali na zadokumentovanie trestnej činnosti. Navyiac obžalovaný v priebehu trestného konania, či už prípravného alebo súdneho, nepredložil súdu žiadne ďalšie dokumenty - dôkazy, hoci tvrdil, že takými disponuje a v závere súdneho konania (na hlavnom pojednávaní 20. septembra 2022) prehlásil spolu s obhajcom, že žiadne ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania, nad rámec tých, ktoré boli vykonané, nemá.

Pokiaľ sa obžalovaný obhajuje tým, že spoluzodpovednosť mali aj iní zamestnanci, ktorí ale neboli vzatí na trestnoprávnu zodpovednosť, treba zdôrazniť, že v trestnom konaní platí tzv. obžalovacia zásada, podľa ktorej súd môže konať len na základe návrhu alebo obžaloby prokurátora (§ 2 ods. 15 Trestného poriadku).

Najvyšší súd s poukazom na vyššie uvedené dospel k záveru, že výrok o vine obžalovaného JUDr. Ing. S. D. bol založený na presvedčivých dôkazoch, ktoré bez akejkoľvek pochybnosti vylučujú akúkoľvek inú alternatívu toho skutkového deja, ktorý bol na základe týchto dôkazov ustálený.

V súvislosti s výrokom o treste najvyšší súd poznamenáva, že špecializovaný trestný súd pôvodne uložil obžalovanému taký druh trestu, ktorý zodpovedá základným princípom a pravidlám ukladania trestu, avšak vzhľadom na zmenu trestných sadzieb v dôsledku novely Trestného zákona (zákonom č. 40/2024 Z. z.), a to s poukazom na ustanovenie § 2 ods. 1 Trestného zákona, bolo nutné, aby odvolací súd v súlade s ustanovením § 321 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku zrušil celý napadnutý rozsudok a následne opätovne uznal obžalovaného za vinného za nezmenených skutkových okolností, keďže daná novela je pre neho priaznivejšia aj z hľadiska ukladania trestov.

V prvom rade bolo pri ukladaní trestu potrebné prihliadnuť na nové ustanovenie § 33a Trestného zákona, podľa ktorého páchatelovi nemožno uložiť kruté a neprimerané sankcie. Výkonom sankcie nesmie byť znížená ľudská dôstojnosť. Sankcie sa ukladajú s prihliadnutím na povahu a závažnosť trestného činu alebo činu inak trestného a na osobu páchatela a jeho pomery. Tam, kde postačí uloženie sankcie postihujúcej páchatela menej citeľne, nesmie byť páchatelovi uložená sankcia, ktorá ho postihuje citeľnejšie. Páchatelovi najmä nesmie byť uložená sankcia spojená s ujmom na osobnej slobode páchatela, ak možno účel sankcie dosiahnuť uložením sankcie nespojenej s ujmom na osobnej slobode páchatela. Pri ukladaní sankcií sa prihliada aj k právom chráneným záujmom poškodeného.

Medzi základné princípy a pravidlá pri ukladaní trestu patrí ustanovenie § 34 ods. 1 Trestného zákona zakotvujúce účel trestu, podľa ktorého trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov; trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatela spoločnosťou.

Ustanovenie § 34 ods. 2 Trestného zákona zároveň stanovuje, že pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, priťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti, na osobu páchatela, jeho pomery a možnosť jeho nápravy, na jeho správanie po spáchaní trestného činu, najmä na jeho úsilie o náhradu škody a odstránenie škodlivého následku trestného činu a na úsilie páchatela o dosiahnutie urovnania s poškodeným, ako aj na dobu, ktorá uplynula od spáchania trestného činu. Súd pri určovaní druhu trestu a jeho výmery prihliadne aj na to, že páchatel trestného činu získal, alebo sa snažil získať trestným činom majetkový

prospech; ak tomu nebránia majetkové alebo osobné pomery páchatel'a, alebo to nebude na ujmu náhrady škody alebo odstránenia škodlivého následku trestného činu, uloží mu s prihliadnutím na výšku tohto majetkového prospechu niektorý trest, ktorým ho postihne na majetku, a to buď ako samostatný trest alebo popri inom treste, pričom zväži najmä uloženie peňažného trestu. Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne aj na práva a právom chránené záujmy osôb poškodených trestným činom ako aj osôb, ktoré boli dotknuté škodlivým následkom trestného činu.

Podľa § 38 ods. 2 Trestného zákona pri určovaní druhu trestu a jeho výmery musí súd prihliadnuť na pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich okolností a priťažujúcich okolností.

Trest je opatrením štátneho donútenia, ktoré v mene štátu na základe a v medziach zákona ukladajú v predpísanom konaní na to povolané súdy páchatel'ovi za spáchaný trestný čin. V tejto definícii je vyjadrená zásada nulla poena sine lege sine crimine sine iudicio. Trest ako právny následok trestného činu môže priamo postihnúť len páchatel'a trestného činu (zásada personalita trestu) tak, aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu (§ 34 ods. 3 Trestného zákona). Trest je jedným z prostriedkov na dosiahnutie účelu Trestného zákona. Tým je určená aj jeho funkcia v tých smeroch, v ktorých má pôsobiť zákon na ochranu spoločnosti jednak pred páchatel'om trestného činu, voči ktorému sa prejavuje prvok represie (zabráneniu v trestnej činnosti) a prvok individuálnej prevencie (výchovy k riadnemu životu - rehabilitácia), a jednak aj voči ďalším členom spoločnosti - potencionálnym páchatel'om, voči ktorým sa prejavuje prvok generálnej prevencie (výchovné pôsobenie trestu na ostatných členov spoločnosti). Ochrana spoločnosti sa teda uskutočňuje dvoma prvkami, a to prvkom donútenia (represia) a prvkom výchovy. Oba prvky sa uplatňujú v zásade súčasne v každom treste, pričom treba mať na zreteli dôležitosť vzájomného pomeru medzi trestnou represiou a prevenciou.

Ochrana spoločnosti pred páchatel'mi trestných činov vrátane ochrany práv a slobôd jednotlivých občanov robí z trestu prostriedok sebaobrany spoločnosti pred trestnými činnosťami. Trest pritom nesmie byť prostriedkom na riešenie iných spoločenských problémov. Preto Trestný zákon vychádza z myšlienky, že základným účelom a cieľom trestu je ochrana spoločnosti pred trestnými činnosťami a pred ich páchatel'mi.

Individuálna prevencia spočíva vo vytvorení podmienok na výchovu odsúdeného na to, aby viedol riadny život. Generálna prevencia má zabezpečiť nielen odradenie ostatných potencionálnych páchatel'ov od páchania trestných činov, ale i utvrdenie pocitu právnej istoty a spravodlivosti u ostatných členov spoločnosti. Spravodlivé a včasné uloženie trestu dáva ostatným členom spoločnosti najavo, že konanie, za ktoré bol uložený trest je protiprávne a nežiaduce. Varuje ich pred páchaním trestnej činnosti a posilňuje pocit právnej istoty a právneho štátu. Trestný zákon vychádza z jednoty individuálnej a generálnej prevencie, pričom obe tieto zložky sa navzájom dopĺňajú a podmieňujú. Disproporcia medzi jednotlivými druhmi prevencie v zásade vedie k nedostatočnému výchovnému pôsobeniu trestu tak na páchatel'a trestného činu, ako i na ostatných členov spoločnosti. Trest samozrejme musí vyjadrovať aj morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou. V treste je teda obsiahnuté aj spoločenské odsúdenie, negatívne hodnotenie páchatel'a a jeho činu, ale tak právne, ako aj etické.

Osobu páchatel'a treba hodnotiť vo všetkých súvislostiach v rámci hodnotenia osoby páchatel'a, pričom nemožno obísť ani možnosť jeho nápravy. Úsudok o možnosti nápravy páchatel'a si súd vytvára z veľkej časti už na základe hodnotenia povahy a závažnosti spáchaného trestného činu (t. j. či ide o prečin, zločin, obzvlášť závažný zločin) pri náležitom zhodnotení osoby páchatel'a. Možnosť nápravy páchatel'a konkretizuje jeho osobu vo všetkých zásadných súvislostiach. Primárne ide o stanovenie prognózy budúceho vývoja správania sa páchatel'a na základe objasnenia jeho osobnostných vlastností a ich spojitostí so spáchaným trestným činom vrátane vplyvu sociálnej mikroštruktúry. Z hľadiska posúdenia možnosti nápravy páchatel'a má veľký význam celkový spôsob jeho života a jeho správanie pred spáchaním trestného činu a jeho postoj k spáchanému trestnému činu (Rt 23/1967). Záver súdu o možnosti nápravy páchatel'a musí byť vždy v plnom súlade s ochranou, ktorú súd uložením trestu poskytuje záujmom spoločnosti, štátu a občanom pred útokmi páchatel'ov trestných činov a výchovným pôsobením na ostatných členov spoločnosti. Pri ukladaní trestov treba zároveň vychádzať zo spojenia a

vzájomnej vyváženosti dvoch princípov, a to z princípu zákonnosti trestu a z princípu individualizácie trestu. Trest musí byť úmerný k spáchanému trestnému činu (zásada proporcionálnosti trestu), úmernosť trestu okrem iného určujú aj pohnútky páchateľa a možnosti jeho nápravy.

Je potrebné prisvedčiť obhajobe obžalovaného, že dĺžku trestného konania v posudzovanej veci je potrebné považovať za neprimeranú, ktorá skutočnosť odôvodňuje aplikáciu zmierňujúceho ustanovenia § 39 ods. 1 Trestného zákona (R 10/2011), podľa ktorého môže súd páchateľovi znížiť (uložiť) trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom, ak vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchateľa má za to, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchateľa neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania. Zo znenia citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že hoci neviaže jeho aplikáciu na „výnimočné“ okolnosti prípadu, ani na „mimoriadne“ pomery páchateľa, už z názvu ustanovenia § 39 Trestného zákona a jeho výkladu vyplýva, že ide o mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody a nie o pravidelný postup súdu. Z uvedeného dôvodu sa použitie ustanovenia § 39 ods. 1 Trestného zákona nemôže odôvodniť len bežne sa vyskytujúcimi skutočnosťami, ale súd môže pristúpiť k mimoriadnemu zníženiu trestu len za existencie takých okolností alebo pomerov, ktoré sa u trestných činov a ich páchateľov bežne nevyskytujú a ktoré je možné vyhodnotiť v prospech páchateľov.

Vždy tieto skutočnosti musia mať charakter mimoriadnosti a výnimočnosti a kumulatívne s existenciou týchto skutočností musí byť splnená aj podmienka, že trest miernejší, ako zákonom stanovený, postačí na zabezpečenie ochrany spoločnosti.

Vo vzťahu k hodnoteniu osoby obžalovaného najvyšší súd zistil, že obžalovaný nebol doteraz súdne trestaný.

Odvolací súd pri ukladaní trestu u obžalovaného zistil jednu poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. j) Trestného zákona, že pred spáchaním predmetného trestného činu, viedol riadny život a na druhej strane nezistil ani jednu priťažujúcu okolnosť podľa § 37 Trestného zákona.

V daných súvislostiach sa žiada potom uviesť, že trestnej činnosti, ktorá sa odvolateľovi kladie v prejednávanej veci za vinu, sa obžalovaný dopúšťal v rokoch 1997 až 2004, teda od jej spáchania uplynulo 20 rokov. Obvinenie bolo odvolateľovi vznesené v roku 2007, čo znamená, že trestné stíhanie sa proti nemu vedie cca 17 rokov s tým, že obžaloba bola na špecializovaný trestný súd prokurátorom podaná v roku 2021. Z obsahu spisu neplynie, že by sa obžalovaný počas uvedeného obdobia dopustil inej trestnej činnosti alebo iného závažného protiprávneho konania.

Podľa článku 6 ods. 1, veta prvá, Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Každý, koho práva a slobody priznane týmto dohovorom boli porušené, má právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom bez ohľadu na to, že porušenie spôsobili osoby pri plnení ich úradných povinností (článok 13 Dohovoru).

Podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len Ústava) každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Z hľadiska vnútroštátneho práva prichádza do úvahy zníženie v osobitnej časti Trestného zákona ustanoveného minima trestnej sadzby podľa ustanovení § 39 a § 118 Trestného zákona. Medzi „okolnosti prípadu“ podľa osobitného zmierňovacieho ustanovenia § 39 ods. 1 Trestného zákona však patrí aj neprerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak nie sú prieťahy zavinené obvineným, v čom je styčný bod tejto zákonnej úpravy s čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 48 ods. 2 Ústavy a zároveň

premietnutie čl. 13 Dohovoru do právneho poriadku Slovenskej republiky vo vzťahu k dotknutému porušeniu práv obvineného (rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 46/2017).

Je pravdou, že trestné stíhanie bolo v čase od roku 2009 do roku 2015 z dôvodov prekážok na strane obžalovaného prerušené, avšak aj po nezapočítaní tohto času (cca 6 rokov), od spáchania trestnej činnosti uplynulo 14 rokov, ktorá doba i s prihliadnutím na rozsahovú a dôkaznú náročnosť vecí, nepochybne predstavuje neprimeranú dĺžku konania.

Z vyššie uvedenej postupnosti je zrejmé, že trestné stíhanie sa voči obžalovanému vedie cca 17 rokov bez toho, aby na tejto dĺžke konania mal obžalovaný zásadný podiel, pričom od skutku už uplynulo cca 20 rokov s tým, že z obsahu spisu neplynie, že by sa obžalovaný počas tejto doby dopustil ďalšieho trestného činu, či iného významného protiprávneho konania. Takúto dĺžku konania je však nutné hodnotiť ako neprimeranú, predstavujúcu porušenie práva obžalovaného na prejednanie jeho vecí v primeranej lehote. Z hľadiska okolností prípadu ide potom o takú skutočnosť, ktorá mimoriadne zníženie trestu podľa § 39 ods. 1 Trestného zákona odôvodňuje a vzhľadom na značný odstup času, riadne vedený život obžalovaným po významne dlhú dobu po spáchaní skutku, na účel trestu, ktorý má v prvom rade viesť k náprave páchatel'a, a ktorý je naplnený vtedy, keď trest, a to najmä nepodmienečný, nasleduje v rozumnej časovej súvislosti po porušení zákona, dospel najvyšší súd k záveru, že použitie trestnej sadzby ustanovenej Trestným zákonom by bolo pre páchatel'a (obžalovaného) neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania, a preto je možné mu uložiť trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného Trestným zákonom.

Hodnotiac jednotlivé vyššie naznačené hľadiská ukladania trestov, majúci na zreteli aj spomínaný účel trestu, dospel najvyšší súd k záveru, že trest pod zákonom stanovenú trestnú sadzbu je trestom tak z hľadiska individuálnej, ako aj generálnej prevencie, teda tak na nápravu obžalovaného, ako aj ochranu spoločnosti, primeraný.

Vzhľadom najmä na priaznivú prognózu nápravy obžalovaného prameniacu zo skutočnosti, že po významne dlhú dobu 20 rokov po spáchaní skutku viedol riadny život, podľa názoru najvyššieho súdu na nápravu obžalovaného a ochranu spoločnosti nepodmienečný výkon trestu odňatia slobody nie je nevyhnutný, a preto mu uložený trest odňatia slobody podmienečne odložil.

Na podklade odvolania obžalovaného najvyšší súd zrušil podľa § 321 ods. 1 písm. d), Trestného poriadku napadnutý rozsudok v celom rozsahu a sám postupom podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku rozhodol tak, že tohto uznal vinného zo spáchania trestného činu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona účinného od 6. augusta 2024 s použitím § 138 písm. b) Trestného zákona účinného od 6. augusta 2024, a za to obžalovanému podľa § 221 ods. 4 Trestného zákona s použitím § 39 ods. 1 Trestného zákona, § 39 ods. 3 písm. e) Trestného zákona uložil trest odňatia slobody vo výmere 3 (troch) rokov, výkon ktorého podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona podmienečne odložil a podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona obžalovanému určil skúšobnú dobu v trvaní 5 (piatich) rokov. Takto uložený trest podľa záverov najvyššieho súdu zodpovedá všetkým zákonným hľadiskám stanoveným pre ukladanie trestov v zmysle § 34 ods. 1, ods. 3 a ods. 4 Trestného zákona a zohľadňuje všetky zistené okolnosti prípadu, konkrétny stupeň závažnosti spáchaného trestného činu, zistené poľahčujúce a priťažujúce okolnosti, ako aj pomery obžalovaného a možnosti jeho nápravy z hľadiska účelu trestu, jeho individuálnej i generálnej prevencie, pričom uložený trest odňatia slobody v takto stanovenej výmere je dostatočným vyjadrením morálneho odsúdenia obžalovaného spoločnosťou.

Na základe vyššie uvedených skutočností senát najvyššieho súdu jednomyselne rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku ďalší riadny opravný prostriedok prípustný nie je.